

|1| Vánoce

Víte, jak se řeknou v různých zemích „Vánoce“ a kdo nosí dárky? Spojte čarami ty údaje, které k sobě patří:

Jak se řeknou Vánoce?	Země	Kdo nosí dárky?
Navidad	Rakousko	Pere Noël
Weihnachten	Francie	Ukko
Raždestvó	Finsko	Santa Claus
Noël	Španělsko	Christkind
Christmas	Rusko	Papá Noel
Joulu	Anglie	Děda Mráz

Úkol k vyplnění tabulce:

Vyhledejte co nejvíce informací o konkrétní (evropské) zemi a seznamte spolužáky s podobou tamějších Vánoc (zvyky, jídla, vánoční postavy, koledy, kdy a kdo nosí dárky atd.).

Výsledky vaší práce můžete prezentovat buď v rámci výuky, anebo při vánoční besídce, na níž se svými projekty mohou vystupovat i další třídy.

Další úkoly:

1. Najděte v etymologickém slovníku původ slova **Vánoce**:

2. Řekněte, co si představíte, když řekneme **Vánoce**:

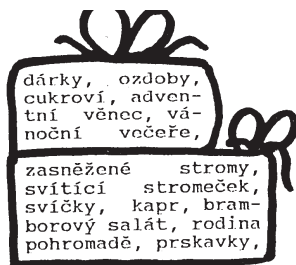
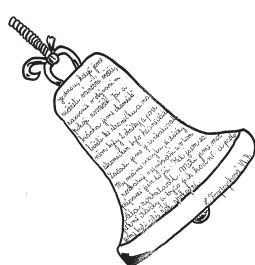
(Příklad: *nejvoňavější svátky v roce, čas, kdy jsme všichni spolu, dny pohody a klidu, zachování krásné tradice.*)

|1| Vánoce

3. Vepište své předvánoční představy i pocity do nějaké vánoční ozdoby (zvonku, dárku, ovoce, baňky, svíčky aj.) a komentujte je:

Příklady:

4. Vyprávějte, co vám pověděl vánoční stromek (baňka na vánočním stromku, kapr):

Pořád mě taháte za větve, ozdoby, dáváte na mě čokolády, světýlka a další harampádí. Nemám moc lehký život... Slyšel jsem, že takové stromky skončí někde na smetišti, v popelnici či pohozené venku...

5. Slavily se v dřívějších dobách Vánoce jinak? Zamyslete se nad úvahou jedné žákyně:

Pod stromečkem dříve děti neměly lego, panenky Barbie ani autíčka na ovládání, ale dřevěné hračky – koníčky, zvířátka – a děvčátka dostávala hadrové panenky. Tyto hračky jim vyráběli tatínkové, maminky, babičky a dědečkové. Bylo to tehdy lepší?

6. Napište, co byste si přáli najít pod stromečkem:

7. Představte si, že se vaše přání splnilo, našli jste pod stromečkem dárek, který jste si přáli.

Vezměte fiktivní dárek, pomocí verbálního i neverbálního projevu ho rozbalujte a hlavně projeďte radost nad tím, že se splnilo vaše přání.

8. Vytvořte vánoční pohlednici (přání), kterou byste chtěli poslat libovolné osobě.

Můžete vytvářet různé pohlednice (i animované), oslovovat jednotlivé osoby, reálné i nереálné (třeba i pohádkové bytosti). Originálnosti textu se meze nekladou.

|2| Rytíři odvahy

Určitě máte rádi dobrodružné příběhy z exotického prostředí. Nyní vás seznámíme s autorem, který psal krátké povídky a který vám bude možná sympatický i tím, co se o něm dozvíte z jeho životopisu:

1. Vyluštěte jméno českého „rytíře odvahy“. Zároveň si zopakujte své zeměpisné znalosti:

Křestní jméno

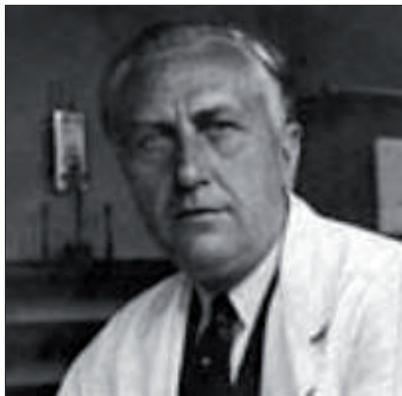
1. Hlavní město Velké Británie (2. písmeno)
2. Hlavní město Slovenska (4. písmeno)
3. Hlavní město Polska (2. písmeno)
4. Hlavní město Dánska (1. písmeno)
5. Hlavní město Ruska (6. písmeno)
6. Hlavní město Belgie (2. písmeno)

Příjmení

1. Hlavní město Brazílie (1. písmeno)
2. Hlavní město USA (2. písmeno)
3. Hlavní město Kanady (2. písmeno)
4. Hlavní město Finska (3. písmeno)
5. Hlavní město Indie (2. písmeno)
6. Peking je hlavní město státu (1. písmeno)
7. Hlavní město Japonska (3. písmeno)
8. Hlavní město Argentiny (7. písmeno)

|2| Rytíři odvahy

 2. Přečtěte si životopis autora a odpovězte na otázky za textem:

(Zdroj: <http://ok1like.c-a-v.com/soubory/batlicka.htm>)

I. Mládí

Narodil se 12. března 1895 v Praze. Jako kluk měl jeden problém za druhým. Brzy v dětství mu zemřela matka a otec na něj pravděpodobně neměl příliš času. Náš budoucí „rytíř odvahy“ neměl smysl pro disciplínu a často se bouřil, v klukovské partě měl přezdívku Baron. Často utíkal z domova. Z jednoho jeho útěku přišel po měsíci dopis z Argentiny: *Nemám co jíst, nemám kde spát, mám se nádherně, Ota*. Bylo mu čtrnáct let.

Deset let putoval po světě. Živil se všelijak, jednou jako plavčík, kormidelník, radiotelegrafista na za-oceánských lodích, kovboj a zlatokop v Kalifornii, řidič newyorského metra, rybář na norských a britských lodích, potápěč v Suezském průplavu, gaučo v Brazílii, podruhé jako obchodník se známkami v Londýně, majitel prádelny nebo jako policista v Šanghaji. Poté se s bohatými zážitky vracel nazpět do své rodné země. Stal se také anglickým válečným zajatcem, a to dokonce s tímto primátem: jako první válečný zajatec z Rakouska-Uherska byl zajat v první světové válce, podobně jako Ernest Hemingway se stal prvním raněným Američanem v téže válce.

(Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Otakar_Batli%C4%8Dka; upraveno)

- Určitě jste se setkali vy sami s nějakými přezdívkami. Podle čeho je lidé získávají?
- Proč asi utekl Otakar Batlička z domova?
- Které země navštívil?
- Jaká povolání vystřídal?
- Jaké vlastnosti byste mu přisoudili?
- Rozumíte všem výrazům (například *kovboj*, *gaučo*)? Jakého původu jsou tato slova?

|2| Rytíři odvahy

II. Zpátky v republice

Ve světě se naučil jazyky: angličtinu, němčinu, španělštinu, portugalštinu, francouzštinu, ruštinu, norštinu, švédštinu a jako jeden z mála také jazyk indiánského kmene Guaraní. Po návratu do Československa a do Prahy zkoušel různá zaměstnání, nabízel se tajné policii, pojišťoval psy, nakonec si otevřel vlastní soukromou školu boxu, kde byl instruktorem. Získal vavříny ve střelbě, závodil na motorce.

Osudnou se mu ale stala jeho láska k radiotelegrafii a k svobodnému Československu. Postavil si radiovysílačku OK1CB, podle pamětníků byla ještě lepší než ta Československého rozhlasu. Znovu cestoval, i když jen éterem na vlnách radiotelegrafie, ale zato po celé planetě. Dokonce se spojil s Nobileho vzducholodí či Pickardovým balonem letícím do stratosféry. Pracoval jako tramvaják, ale také promýšlel zdokonalení telefonu, navrhl rádiové řízení tramvajové dopravy, zkoumal možnosti využití rádia při záchranných pracích v dolech.

Jeho povídky vydával časopis *Mladý hlasatel*, ale spisovatelské řemeslo bylo spíš na okraji jeho zájmů.

(Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Otakar_Batli%C4%8Dka; upraveno)

- a) Kolik jazyků Otakar Batlička ovládal?
- b) V jakých oborech lidské činnosti vynikal?
- c) Vysvětlete slovo *stratosféra*.
- d) Vypište z textu frazeologismy.
- e) Co víte o Nobileho vzducholodí?

III. Rok 1939 a nacistická okupace

Přišla nacistická okupace. Ilegální skupina Obrana národa Batličku využila k navázání spojení s Londýnem a Moskvou. Batlička a se stal radiotelegrafistou ilegální skupiny. Na podzim roku 1941 došlo k odhalení a zatčení jejích členů. Byl vyslýchán a poté vězněn na Pankráci, v Terezíně, posléze jej čekal koncentrační tábor Mauthausen. Podle jedné z verzí si naplánoval útěk. Ten se sice zdařil, ale pak se střetl omylem s pancéřovou divizí SS. Údajně byl podle oficiální zprávy zastřelen na útěku. Druhá verze je méně dobrodružná a byl podle ní zabit v roce 1942 benzinovou injekcí do srdce.

Za odbojovou činnost byl roku 1946 vyznamenán válečným křížem „in memoriam“ tehdejšími ministrem národní obrany generálem Ludvíkem Svobodou. Jeho pamětní deska je umístěna v Čiklově ulici na domě číslo 7 v Nuselském údolí v Praze. Mezi čtenáři se popularitě těšily jeho povídkové soubory *Na vlně 57 metrů* či *Na vlnách odvahy a dobrodružství* a další.

(Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Otakar_Batli%C4%8Dka; upraveno)

- a) Proč se pravděpodobně zapojil Otakar Batlička do riskantní odbojové činnosti proti německým okupantům?
- b) Jaké vlastnosti byste mu přisoudili po seznámení se s celým jeho životopisem?

|2| Rytíři odvahy

-

3. Znáte jména nějakých „dobrodruhů“, objevitelů nebo cestovatelů ze současnosti? Uveďte, o koho se jedná a čím se tyto osobnosti zabývají.

-

4. Vyhledejte na internetu informace o těchto novodobých „rytířích odvahy“, vypište si nejdůležitější údaje a seznamte s nimi prostřednictvím prezentací spolužáky: Steve Fossett, Reinhold Messner, Bernhard a Michael Grzimekovi, Heinrich Harrer, Marlo Morganová, Corinne Hofmannová.

-

5. Jaké jsou vaše cestovatelské zážitky, kterou zemi byste ještě chtěli poznat a proč. Diskutujte.

|3| Imagine

(Zdroj: <http://harrisonka.blog.cz/0709/john-lennon-fotografie>)

Přečtěte si text písně Johna Lennona Představ si (Imagine):

PŘEDSTAV SI

Představ si: není nebe.

Docela snadný, že?

Pod náma žádný peklo,
prostě obloha nahoře.

Představ si všechny lidi,
jak žijou jen pro dnešní den...

Představ si: nejsou státy.

To přece dokážeš!

Už není pro co umřít
a povinně se modlit lež.

Představ si, že my všichni
žijeme mír a klid...

Říkáš si, že jsem snílek?

Všichni v tom nějak jedem.

Když se k nám někdy přidáš,
svět bude jako jeden.

Představ si: není majetek.

Vize dost obtížná!

Bez sobectví a hladu
jsme totiž jedna rodina.

Představ si: všichni lidi
si dělí celý svět...

Říkáš si, že jsem snílek?

Všichni v tom nějak jedem.

Když se k nám někdy přidáš,
svět bude jako jeden.

(přeložili O. Hejma a A. Hanauerová)

(Hudební ukázka: <http://www.youtube.com/watch?v=yRhq-yO1KN8>)

Poslechněte si píseň Imagine v originále.

|3| Imagine

- 1. Vyhledejte verše, které podle vás vystihují hlavní myšlenku textu. O svém názoru diskutujte s ostatními.
- 2. Vyznačte v textu část, která se v něm opakuje. Jaký odborný název se pro takovou část užívá? Jakou funkci má v textu?
- 3. Diskutujte navzájem o tom, jak rozumíte veršům *Už není pro co umřít a povinně se modlit lež*.
- 4. Najděte v textu výrazy z obecné češtiny a vysvětlete, proč je překladatelé použili.
- 5. Jak se nazývají literární díla, v nichž autoři vytvářejí obraz ideálního světa? Domníváte se, že Lennonův text k nim patří? O svém názoru diskutujte s ostatními.
- 6. Napište v podobě krátké úvahy, jak si vy představujete svět, ve kterém byste chtěli žít. Své texty si navzájem porovnejte, diskutujte o nich.
-
- 7. John Lennon byl všestrannou uměleckou osobností. Vyhledejte pomocí internetu další údaje o jeho tvorbě a působení ve skupině The Beatles. Nejdůležitější z nich si запиšte.
- 8. Diskutujte o tom, proč dílo J. Lennona ovlivnilo život a myšlení několika generací mladých lidí na celém světě.

|4| Stopami času

Přečtěte si úryvek z knihy Vlastimila Vondrušky Významná sídla české šlechty. Do textu si poznamenejte:

- a) které informace již znáte – označte je symbolem ✓
- b) které informace jsou pro vás nové – označte je znaménkem +
- c) se kterými myšlenkami nesouhlasíte – označte je znaménkem –
- d) údaje, kterým nerozumíte nebo o kterých se chcete dozvědět víc – označte je ?

Často se píše, že renesance byla novým uměleckým stylem. Ale není to celá pravda. Renesance znamenala ve své době mnohem víc než jen umělecký pohled na svět. Šlo o úplnou změnu životního stylu, o změnu myšlení lidí, o novou filozofii. Lidé si začali vážit sami sebe, začali věřit ve své vlastní síly a snad poprvé pochopili, že smyslem života není čekání na smrt a spasení, ale že svět přináší spoustu zajímavého a krásného během života pozemského. Nový umělecký styl, který se během renesance zrodil, byl jen odrazem přístupu lidí k životu. Renesanční umění neobsahuje hloubku prožitku, jakým se vyznačuje baroko, ani velkolepou majestátnost gotiky. Je to umění světské a civilní, svou podstatou blízké i dnešní době.

Již koncem 15. a počátkem 16. století se v českých zemích objevují náznaky renesančního umění, především v architektuře. Umělecký styl té doby označujeme jako pozdní nebo vladislavskou gotiku. Teprve s nástupem Habsburků na český trůn (roku 1526) se v českých zemích objevují nejen italské, ale i německé stavitele, malíři, sochaři, štukatéři a další umělci, kteří přinášeli nový umělecký styl. Zpočátku se jejich činnost omezovala na tvorbu pro nejbohatší šlechtické rody a některá královská města. V rámci života celé země se renesance prosazovala pomalu a nerovnoměrně. Zlom nastal po roce 1550, kdy se renesance během několika let dostala do módy a nový styl tvorby se prosadil ve všech oblastech života. Renesanční kultura žila nejen mezi urozenými, ale i ve městech a na venkově.

Místo středověkého odříkání a skromnosti se důraz začal klást na hmotné hodnoty života. Lidé měli touhu užívat si, obklopovat se přepychovými věcmi, chlubit se drahým oděvem, šperky, luxusním bydlením. Objevily se velkolepé oslavy, lidé toužili po zábavě – vzniká divadlo, pořádají se taneční zábavy a koncerty.

To samozřejmě značně narušilo dosavadní zvyklosti. Feudální společnost byla rozdělena na stavy – urozené a poddané. Ve středověku se dalo na první pohled poznat podle oděvu, kdo kam patří. Ale ve druhé polovině 16. století se situace změnila. To umožnila právě renesanční móda. Měšťané se začali strojit stejně jako šlechta. Lidé kupovali krajky, zlaté šperky, zbraně zdobené polodrahokamy. Zlaté a stříbrné šperky začaly dokonce nosit i ženy bohatých sedláků. Na ulici se najednou nedalo rozlišit, kdo je podle oděvu poddaný a kdo urozený. Problém přerostl do takové míry, že se jím několikrát zabýval zemský sněm, který opakovaně zakazoval poddaným strojit se jako šlechta. Zdá se, že marně.

Renesance znamenala obecně prudký růst životní úrovně, kultury odívání a bydlení, stolování a zábavy. V renesanci se změnil vnitřek venkovských a měšťanských domů. Základní novinkou byla změna topeniště. Původně ústila do obytné místnosti pec. Odtud se do pece přikládalo a na otevřeném ohni se vařilo. Otevřený otvor pece sice místnost ohřál, ale současně do místnosti unikal z pece kouř, který stoupal ke stropu, kde býval dýmník, který kouř odváděl do komína. Takový způsob vytápění samozřejmě znamenal, že místnost nemohla být čistá – kouř přinášel saze a další nečistoty. Proto se ve středověku užíval jednoduchý nábytek.

|4| Stopami času

V renesanci se pec obrátila otvorem za stěnu místnosti, kde se zřizovala takzvaná černá kuchyně. V ní se vařilo a do ní unikal kouř z pece. V obytné místnosti zůstalo jen těleso pece, které ji ohřálo, ale neznečistilo. Od té doby se jizbě na bydlení začalo říkat světnice. Název je odvozen od toho, že byla světlá, čistá. V renesanci se objevuje malovaný nábytek, ve světnici je možné mít vyšíváné látky, na stěnách obrazy, u oken závěsy. Gotický interiér byl chudý a jeho funkce byla jediná – chránit lidi při špatném počasí. Od renesančního se očekávalo více – měl ukázat sousedům zámožnost majitele, měl potěšit oko a umožnit pohodlnější bydlení.

Vlivem italské renesance se změnily mravy. Zatímco ve středověku se u stolu jedlo rukama, v renesanci se objevují vidličky. Kdysi všichni stolovníci jedli společně z jedné mísy a připíjeli z jedné číše. V renesanci se objevují talíře, malé číše pro každého hosta u stolu. Poprvé se na stole objevují plátěné ubrusy. Také kuchaři měli díky rozvoji zahraničního obchodu dostatek cizokrajného koření a dalších surovin a začínají vařit jídla dříve neznámá. U jídla se kromě toho, že mělo nasycit, začal klást stále větší důraz na chuť. Takových změn oproti středověku bychom v renesanci našli spoustu. Potěšení ze života se stalo základním požadavkem pro vše, co lidé dělali.

Renesance se promítla také do architektury a interiérů. Strohé středověké hrady začala šlechta přebudovávat na velkolepá panská sídla, u nichž obranná funkce ustupovala do pozadí a na prvním místě stála okázalost a pohodlí. Sály paláců se začaly zdobit nástěnnými i stropními malbami, objevují se textilní tapety, štukování, nákladně provedené dřevěné kazetové stropy. V interiéru se uplatňují koberce, často dovážené ze zahraničí, především goblény z Vlámka a Flander. Leštěný a vykládaný nábytek se dovážel rovněž z ciziny, stejně jako další předměty uměleckého řemesla – zlatnické výrobky, sklo, porcelán a keramika. V zahraničí se nakupují obrazy známých umělců. V duchu dobové módy byl největší zájem o malíře italské.

K novému stylu renesančního života patřil i zájem o vzdělanost. Od konce 15. století se díky knihtisku značně rozšířilo vydávání knih nejen s náboženskou tematikou, ale i odborných příruček, satirických spisů, dobrodružných a rytířských románů a dalších žánrů. Na šlechtických sídlech se začaly budovat knihovny, někdy jen jako dekorace, ale pro řadu velmožů se knihy staly nezbytnou součástí zábavy i vzdělání. Knihy však četli i lidé ve městech a na venkově. Je známo, že česká renesanční společnost byla na svou dobu velice vzdělaná. Znalost čtení podporovala protestantská náboženství, která kladla na první místo pro pochopení víry četbu bible. Není náhoda, že jednota bratrská vlastnila od konce 15. století v Kralicích vlastní tiskárnu a právě ona se zasloužila o vydání české Bible kralické. Prostí lidé však začali číst i naučné spisy. Od počátku 16. století vycházely často ve vysokých nákladech příručky pro zemědělce, rybníkáře, včelaře, řemeslníky, vrchnostenské úředníky, objevují se spisy astronomické, zeměpisné, lékařské a také populárně psané historické kroniky, ve své době mimořádně oblíbené. Vzdělanost lámala pouta středověké odevzdanosti. Byl to první krok k pochybnostem o víře.

Vondruška, V. Významná sídla české šlechty. Praha: Albatros, 2005.

|4| Stopami času

1. Vyberte 5–7 informací, které považujete za nejdůležitější, a doplňte je do následující tabulky:

✓	+	–	?

2. Diskutujte o svém řešení s ostatními spolužáky.

3. Jaký literární žánr představuje ukázka z knihy Vlastimila Vondrušky Významná sídla české šlechty? Své tvrzení zdůvodněte.

|4| Stopami času

4. V čem se renesance lišila od gotiky? Informace najdete v textu, ale hledejte je i v reprodukci obrazu předního renesančního malíře H. Holbeina ml. (1497/98–1543) nazvaného Vyslanci.

(Zdroj: <http://www.babylonie.cz/hans-holbain-ml-vyslanci>, staženo 26. 10. 2012)

Své poznatky si zapište do tabulky:

GOTIKA	RENESEANCE

5. Jmenujte významné renesanční stavby nacházející se v blízkosti vašeho bydliště, případně i další, které znáte. Jejich fotografie vyhledejte na internetu a připomeňte si typické znaky renesanční architektury.

|4| Stopami času

- 6. Čím byla ovlivněna a jak se vyvíjela v období renesance vzdělanost?
- 7. Jak rozumíte autorovu tvrzení, že „vzdělanost lámala pouta středověké odevzdanosti“? Jaký význam má vzdělanost pro vás? Svůj názor zdůvodněte.
- 8. Připomeňte si společně některá světově proslulá díla renesanční literatury, se kterými jste se již během školní docházky seznámili. V čem odrážejí nový pohled na svět?

|5| Svět je báječné místo k narození

(Zdroj: <http://www.annefrank.org/en/Anne-Franks-History/The-Nazis-occupy-the-Netherlands/Anti-Jewish-Decrees/>)

Přečtěte si úryvek z knihy Deník Anny Frankové

Milá Kitty,

Středa 8. července 1942

mezi nedělním ránem a touto chvílí jako by uplynuly dlouhé roky. Stalo se toho tolik, jako by se najednou celý svět otočil. Ale vidíš, Kitty, ještě žiju, a to je hlavní věc, říká táta. Ano, opravdu ještě žiju, ale neptej se, kde a jak. Mám dojem, že mi dnes vůbec nerozumíš, a tak Ti prostě začnu vyprávět, co se v neděli stalo.

Ve tři hodiny (Hello zrovna odešel a chtěl se později vrátit) někdo zazvonil u dveří. Já nic neslyšela, protože jsem ležela líně na sluníčku v lenošce na verandě a četla. Za chvíli se objevila v kuchyňských dveřích Margot, celá vyplašená. „Tátovi přišlo předvolání od SS,“ šeptala. „Maminka už běžela k panu van Daanovi.“ (Van Daan je dobrý známý a společník otcovy firmy.)

Strašně jsem se vyděsila. Předvolání? Každý ví, co to znamená. Viděla jsem v duchu koncentrační tábor a pusté cely... A tam máme nechat odtáhnout otce? „On samozřejmě nepůjde,“ prohlásila Margot, když jsme seděly v pokoji a čekaly na matku. „Máma se šla k van Daanovým zeptat, jestli se můžeme přestěhovat do našeho úkrytu už zítra. Van Daanovi jdou s námi. Bude nás tedy celkem sedm.“

Ticho. Nemohly jsme už mluvit, pomyšlení na otce, který, nic zlého netuše, je na návštěvě v židovském starobinci, čekání na matku, horko, napětí... to všechno nás ochromovalo.

Najednou se znovu ozval zvonek. „To je Hello,“ řekla jsem. Margot mě stáhla zpátky: „Neotvírat!“

Ale bylo to zbytečné, slyšely jsme matku a pana van Daana, jak mluví dole s Hellem. Potom šli dovnitř a zamkli za sebou dveře. Při každém zazvonění měla Margot nebo já tiše sejít dolů a podívat se, jestli je to otec. Jiné lidi jsme neměly pouštět. Musely jsme s Margot odejít z pokoje, van Daan chtěl mluvit s matkou o samotě.

Když jsme seděly v naší ložnici, pověděla mi, že předvolání se netýká otce, ale jí. Znovu jsem se vyděsila a začala plakat. Margot je šestnáct. Tak mladé holky chtějí někam posílat? Ale ona naštěstí nikam nepůjde, matka to sama řekla. A nejspíš to tak myslel i otec, když se mnou mluvil o ukrývání.

Ukryt! Kde se máme ukryt? Ve městě? Na venkově? V nějakém domě, v nějaké chatě? Kdy? Kde? Jak? Spousta otázek, které jsem si nechtěla klást a které se mi přesto stále vnucovaly.

|5| Svět je báječné místo k narození

Začaly jsme si s Margot balit nejnnutnější věci do školních tašek. První, co jsem do ní strčila, byl tenhle kartonový sešit, potom pera, kapesníky, školní knihy, hřeben, staré dopisy. Myslela jsem na ukrývání, a strkala jsem proto do tašky ty největší hlouposti. Ale nelituji toho, mám radši vzpomínky než šatstvo.

V pět hodin přišel konečně domů otec. Telefonovali jsme panu Kleimanovi a zeptali se ho, jestli k nám může ještě dnes večer přijít. Van Daan odešel a přivedl Miep. Přišla, sbalila si do tašky nějaké boty, šaty, pláště, spodní prádlo a punčochy a slíbila, že přijde večer ještě jednou. Pak bylo v našem bytě ticho. Nikdo z nás neměl chuť k jídlu. Bylo ještě teplo a všechno bylo strašně divné.

Velký pokoj nahoře jsme pronajali nějakému panu Goldschmidtovi, je to rozvedený muž kolem třiceti, který zřejmě tenhle večer neměl co dělat. Okouněl u nás do deseti hodin a za nic na světě se nedal vypudit.

V jedenáct hodin přišli Miep a Jan Giesovi. Miep je od roku 1933 zaměstnaná u otce a z ní, stejně jako z jejího novopečeného manžela Jana, se stali naši dobří přátelé. Zase mizely boty, kalhoty a spodní prádlo v Miepině kabele a v Janových hlubokých vacích. O půl dvanácté odešli i oni.

Byla jsem k smrti unavená, a třebaže jsem věděla, že to bude poslední noc v mé posteli, hned jsem usnula; druhý den ráno mě o půl šesté matka probudila. Naštěstí bylo menší vedro než v neděli a celý den se snášel teplý déšť. Navlékli jsme se všichni čtyři tak důkladně, jako bychom měli přenocovat v lednici, abychom si mohli vzít s sebou ještě pár kousků oblečení. Žádný Žid v naší situaci by se neodvážil vyjít z domu s kufrem plným šatstva. Měla jsem na sobě dvě košilky, troje kalhotky, dva páry punčoch a jedny šaty, přes ně sukni, plášť, letní plášť, pevné boty, čepici, šálu a ještě mnohem víc. Už doma jsem se skoro dusila, ale na to se nikdo neptal.

Margot si nacpala školní tašku učebnicemi, šla si do přístěnku pro kolo a odjela za Miep kamsi do mně neznámých dálav. Pořád jsem ještě nevěděla, kde je to tajemné místo, kam odcházíme.

O půl osmé se i za námi zavřely dveře. Musela jsem se rozloučit s jediným tvorem – se svou kočičkou Moortje, která měla najít dobrý domov u sousedů, jak stálo napsáno v dopise panu Goldschmidtovi.

Odestlané postele, nádobí od snídaně na stole, libra masa pro kočku v kuchyni, to všechno budilo dojem, jako bychom zmizeli úprkem. Dojmy nám můžou vlézt na záda. Chtěli jsme pryč, jen pryč a bezpečně dojít, jinak nic.

Zítřka více! Tvoje Anna

Milá Kitty,

Čtvrtek 9. července 1942

tak jsme tedy běželi v proudech deště, otec, matka a já, každý se školní nebo nákupní taškou po okraj nacpanou nejrozličnějšími věcmi. Dělníci, kteří šli ráno do práce, na nás hleděli soucitně. Na jejich tvářích se zračila lítost, že nám nemůžou nabídnout žádné vozidlo. Nápadná žlutá hvězda mluvila sama za sebe.

Teprve na ulici mi otec a matka po kouskách vyprávěli celý plán úkrytu. Už po dlouhé měsíce jsme odváželi z domova co možná nejvíc domácího zařízení a prádla a teď jsme byli právě tak daleko, že jsme chtěli 16. července dobrovolně odejít do podzemí. Předvoláním byl plán uspíšen o deset dní, takže jsme se museli spokojit s neúplně zařízenými místnostmi.

|5| Svět je báječné místo k narození

Úkryt byl v domě, kde měl otec firmu. Pro nezasvěcené je to asi těžko pochopitelné, proto to vysvětlím blíže. Otec nikdy neměl moc personálu: pana Kuglera, pana Kleimana a Miep, pak ještě Bep Voskuijlovou, tříadvacetiletou stenotypistku. Ti všichni o našem příchodu věděli předem. Ve skladišti pracovali ještě pan Voskuijl, Bepin otec, a dva dělníci; ale ti o ničem nevěděli.

Pátek 10. července 1942

* * *

Když jsme došli do domu na Prinsengrachtu 263, odvedla nás Miep hned dlouhou chodbou a po dřevěném schodišti rovnou nahoru do zadního domu. Zavřela za námi dveře a byli jsme sami. Margot byla na kole mnohem rychlejší a už na nás čekala. Náš obývací pokoj a všechny ostatní pokoje byly tak plné krámů, že se to nedá popsat! Všechny krabice, které jsme poslali během uplynulých měsíců do kanceláře, stály na podlaze a na postelích. Malý pokoj byl až do stropu nacpán ložním prádlem a peřinami. Pokud jsme chtěli večer spát na řádně ustlaných postelích, museli jsme se do toho hned pustit a všechny ty krámy vyklidit. Maminka a Margot nebyly s to pohnout prstem. Ležely na holých postelích, byly unavené a skleslé a kdesi cosi. Ale táta a já, dva uklízeči v rodině, jsme se do toho dali okamžitě.

Celý den jsme vyklízeli krabice a plnili skříně, tloukli kladívkem a kutili, až jsme večer padli k smrti unavení do čistých postelí. Celý den jsme neměli teplé jídlo, ale to nám nevadilo. Matka a Margot byly příliš unavené a přetažené, aby měly chuť, táta a já jsme měli moc práce.

V úterý ráno jsme začali tam, kde jsme v pondělí přestali. Bep a Miep nám na naše potravinové lístky nakoupily, otec opravoval nedostatečné zatemnění, vydrhli jsme kuchyňskou podlahu a byli zase od rána do večera v jednom kole. Až do středy jsem měla sotva čas přemýšlet o té velké změně, která nastala v mém životě. Pak jsem poprvé od našeho přestěhování do zadního domu našla příležitost sdělit ti všechny události a současně si sama ujasnit, co se vlastně se mnou stalo a co se ještě stane.

Tvoje Anna

Milá Kitty,

Středa 13. ledna 1943

* * *

venku je to strašné. Ve dne v noci jsou odvlékáni nešťastní lidé, nemají s sebou nic než tlumok a něco peněz. A tenhle majeteček jim cestou ještě seberou. Rodiny jsou roztrženy, muži, ženy a děti odloučení. Děti, které přijdou domů ze školy, nenajdou už své rodiče, ženy, které šly nakoupit, najdou při návratu zapečetěný byt, rodina zmizela. Nizozemští křesťané už mají také strach, jejich synové jsou posíláni do Německa. Každý se bojí. A každou noc létají stovky letadel přes Nizozemí nad německá města a rozrývají tam zem bombami a každou hodinu umírají v Rusku a v Africe stovky, ba tisíce lidí. Nikdo nemůže uniknout, celá zeměkoule vede válku, a i když se Spojencům daří líp, konec je ještě v nedohlednu.

A my, my se máme dobře, lépe než milióny ostatních lidí. Sedíme si bezpečně a klidně a takříkajíc projdáme svoje peníze. Jsme tak sobečtí, že mluvíme o tom, co „po válce“, těšíme se na nové šaty a boty, zatímco bychom vlastně měli šetřit každý cent, abychom po válce pomáhali jiným lidem zachránit, co se ještě zachránit dá.

|5| Svět je báječné místo k narození

Děti venku běhají v tenkých halenkách a v dřevácích na nohou, žádný kabátek, žádnou čepici, žádné punčochy, a není nikdo, kdo by jim pomohl. Nemají nic v žaludku, okusují jednu jedinou mrkev, vybíhají ze studeného bytu na studenou ulici a ve škole přicházejí do ještě studenější třídy. Ano, s Holandskem to dospělo tak daleko, že mnoho dětí zastavuje na ulici kolemjdoucí a prosí je o kousek chleba.

Hodiny bych Ti mohla vyprávět o bídě, kterou přináší válka, ale to mě skličuje ještě víc. Nezbývá nám nic jiného, než co možná nejlidněji vyčkávat konec té mizérie. Židé čekají, křesťané čekají, celá země-koule čeká a mnozí čekají na svou smrt.

Tvoje Anna

Deník Anny Frankové. Praha: Lidové noviny, 1992

(Zdroj: <http://www.annefrank.org/en/Anne-Franks-History/The-Nazis-occupy-the-Netherlands/Anti-Jewish-Decrees/>)

Hello [helo]

Van Daan [fan dán]

Kleiman [klejman]

Miep [mip]

Gies [chis]

Moortje [mórtě]

Bep Voskuijlová [bep foskelová]

Voskuil [foskel]

Prinsegracht [prinsechracht]

|5| Svět je báječné místo k narození

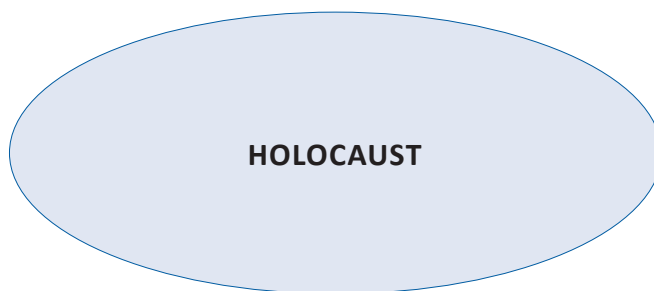
1. Jaké události zachycuje úryvek z deníku Anny Frankové?

2. Proč psala Anna podle vašeho názoru deník formou dopisů kamarádce Kitty? Svou odpověď srovnajte s vyjádřením Anny, které najdete v úvodu knihy.

3. Vytvořte myšlenkovou mapu na téma holocaust:

4. Zjistěte, odkud pocházela rodina Frankových a jaký byl její další osud. Nejdůležitější informace si запиšte.

5. 13. ledna 1943 si Anna píše do svého deníku: „Každý se bojí. A každou noc létají stovky letadel přes Nizozemí nad německá města a rozrývají tam zem bombami a každou hodinu umírají v Rusku a v Africe stovky, ba tisíce lidí. Nikdo nemůže uniknout, celá zeměkoule vede válku, a i když se Spojencům daří líp, konec je ještě v nedohlednu.“ Které klíčové události se odehrály v prvních měsících roku 1943? Jak ovlivnily další průběh války? Informace hledejte ve všeobecných encyklopediích nebo na internetu.

|5| Svět je báječné místo k narození

-
6. Co to byl norimberský proces? Kdy se konal a jakou roli v něm sehráli Spojenci? Nejdůležitější informace najdete ve všeobecných encyklopediích nebo na internetu.

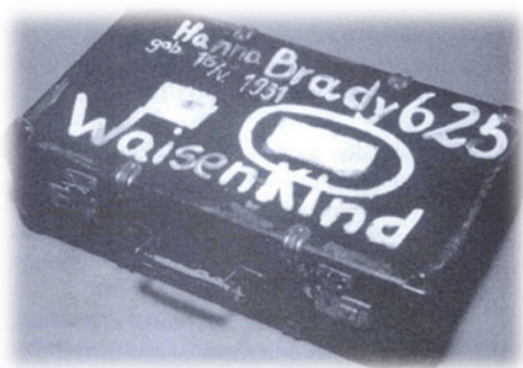
-

-
7. Prostřednictvím internetu – na adrese <http://www.annefrank.nl> – navštivte dům, ve kterém se Anna Franková spolu s rodiči a několika dalšími pronásledovanými Židy dva roky ukrývala. Jakému účelu dnes tento dům slouží?

|6| Dívka, která se nevrátila...

Tyto čtyři obrázky jsou indiciemi, které vás mohou dovést k odhalení osudu dívky jménem Hana Bradyová. Obrázky si prohlédněte a zamyslete se nad tím, jak spolu mohou souviset. Ve skupině vytvořte vaši verzi životního příběhu Hany Bradyové. Každá skupina svůj příběh prezentuje před celou třídou.

(Zdroj: <http://hanin-kufrik.wz.cz/index.php?stranka=oknize>)

(Zdroj: <http://www.vhec.org/booksets.html>)

(Zdroj: <http://www.neztratitviru.net/dokumenty.htm>)

(Zdroj: <http://www.mapy.cz>)

Přečtěte si následující ukázky z knihy Hanin kufřík:

Hana a Jiří chodili do státní školy. Byli normálními dětmi, které občas provedou nějaké to darebáctví a mají zcela běžné problémy a všední úspěchy. Jen jednou věcí se od ostatních lišili. Bradyovi byli Židé. Nebyli nábožensky zanášenou rodinou, ale maminka s tatínkem chtěli, aby děti o svém původu přece jen něco věděly. Jednou týdně, v době, kdy ostatní děti, se kterými si obvykle hráli, byly v kostele, povídali si Hana a Jiří se svým učitelem o zvycích Židů a jejich dějinách. V Novém Městě na Moravě bylo ještě několik dalších židovských rodin, ale jedinými židovskými dětmi byli Hana a Jiří. Když byli malí, nikdo si nevšiml, že by se něčím lišili, natož aby se tím někdo zabýval. Nebyl však daleko okamžik, kdy se jejich židovský původ měl stát pro všechny tou nejzávažnější skutečností.

...

|6| Dívka, která se nevrátila...

Navzdory zlé době se Bradyovi chystali k oslavám nového roku 1939. Na novoroční večer, po slavnostní hostině, krocanu, párcích, salámu a nákypu, se děti chystaly k tradičnímu předpovídání budoucnosti. Hana, Jiří a jejich malý bratranec Jirka a sestřenice Věra dostali každý rozpůlenou skořápku vlašského ořechu. Do ní dali svíčku. Doprostřed místnosti umístili velkou nádobu s vodou. Každé dítě vypustilo svou ořechovou lodičku se zapálenou svíčkou. Loďka jedenáctiletého Jiřího se kymácela ve vodě, točila se dokola, až se celá nakloněná úplně zastavila. Jeho svíčka však dál hořela. Osmiletá Hana vypustila svou lodičku. Ta chvíli plula po hladině bez zachvění. Pak se zapotácela a naklonila se na bok. Svíčka spadla na hladinu a zhasla.

...

Ale opravdové neštěstí přišlo začátkem jara. Maminka byla zatčena gestapem, Hitlerovou obávanou tajnou státní policií. Přišel dopis, ve kterém stálo, že se má maminka dostavit na druhý den v devět hodin ráno na velitelství gestapa v nedalekém městě Jihlava. Aby tam byla včas, musela v noci opustit dům. Měla jediný den na uspořádání všech věcí, včetně rozloučení s rodinou. Zavolala Hanu a Jiřího do obývacího pokoje, sedla si na pohovku a oba k sobě přivinula. Řekla jim, že bude muset na chvíli odjet pryč. Hana se k ní přitiskla. „Musíš být hodná, zatímco tu nebudu,“ řekla jí maminka. „Poslouchej pozorně tatínka a dělej, co ti říká. Brzy napíšu,“ slibovala. „Odpovíte mi?“ Jiří se díval stranou, Hana se celá chvěla. Děti byly příliš vyděšené a nebyly schopny odpovědi. Jejich maminka je nikdy předtím neopustila. Když toho večera maminka ukládala Hanu do postele, pevně ji sevřela do náruče. Hladila ji konejšivě po vlasech jako kdysi, když byla Hana ještě malá. Stále znovu Haně zpívala její oblíbenou ukolébavku. Hana usnula, objímajíc maminku kolem krku. Ráno, když se probudila, byla maminka pryč.

...

Ráno příštího dne zastavilo před domem Bradyových velké černé auto. Kromě nacistických úředníků v něm už byli čtyři vyděšení Židé. Bradyovi zaslechli zaklepání na dveře. Tatínek otevřel. Hana a Jiří se tlačili za ním. Úředník gestapa nařídil tatínkovi, aby s ním okamžitě odešel. Hana a Jiří nemohli uvěřit svým uším. Stáli tam, ohromeni, zděšení a bez hlesu. Tatínek se otočil a téměř děti prosil, aby byly statečné. A potom, stejně jako maminka, byl pryč.

...

Dětský domov L410 byla velká prostá budova s asi deseti společnými ložnicemi. V každé spalo dvacet dívek. Spaly na třípatrových palandách na hrubých matracích naplněných slámou. Před válkou bydlelo ve městě pět tisíc obyvatel. Nacisté jich vměstnali do prostoru terezínského ghetta desetkrát tolik. Byl tu naprostý nedostatek místa, jídla, nebylo možné mít trochu soukromí. Bylo tu příliš mnoho lidí, příliš mnoho štenic a krys a příliš mnoho nacistů a policistů, kteří železnou disciplínou ovládali tábor. Hana patřila mezi mladší děti, takže zpočátku nesměla z baráku ven. To znamenalo, že nemohla vidět Jiřího. Ten bydlel v dětském domově L417, vzdáleném několik bloků odsud. Haně nesmírně chyběl a ustavičně se vyptávala starších dívek, které směly ven, zda o něm nevědí něco nového. Dívky ji vzaly pod svá ochranná křídla. Měly s ní soucit, byla sama na celém světě, bez maminky a tatínka, bez bratra.

Zdroj: LEVINE, K. *Hanin kufřík*. Praha: Portál, 2004.

|6| Dívka, která se nevrátila...

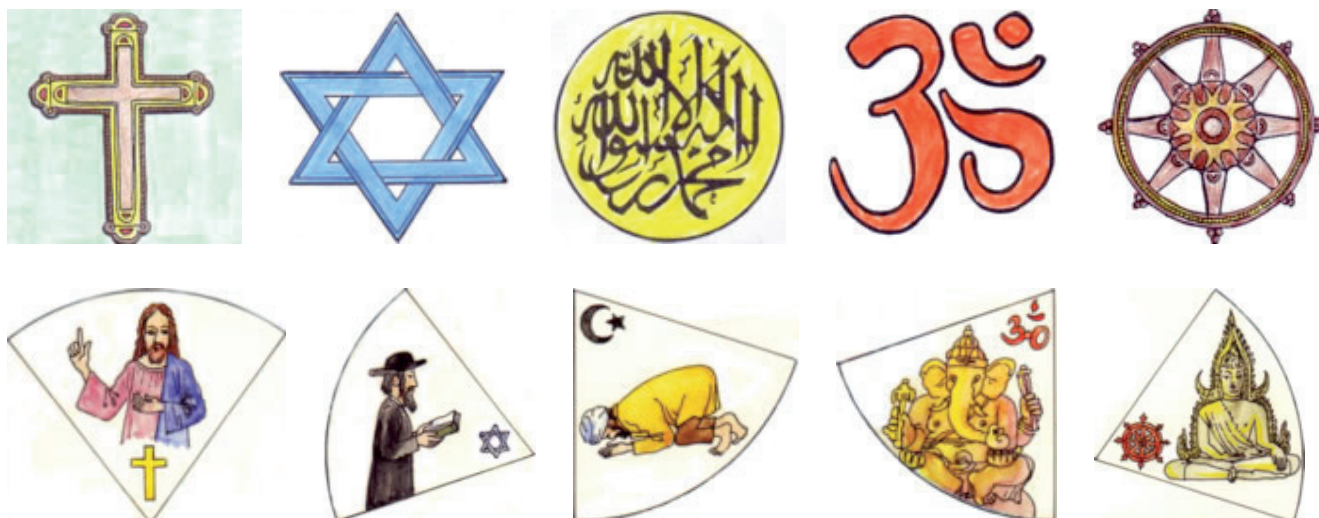
- 1. Po přečtení textu zodpovězte následující otázky:
 - a) Sourozenci Bradyovi byli židovského původu. Byli jiní než ostatní děti ve městě?
 - b) Co víte o období 1939–1945? Jak ovlivnilo život rodiny Bradyových?
 - c) Co symbolizují loďky z vlašských oříšků? Myslíte, že mohly být znamením osudu?
 - d) Jaké neštěstí potkalo rodiče sourozenců Bradyových?
 - e) Co jste se v ukázce dozvěděli o terezínském ghettu?
- 2. Nejprve se znovu vraťte k příběhům, které jste vytvořili na začátku hodiny, a zhodnoťte, do jaké míry jste se přiblížili skutečnému příběhu Hany Bradyové. Zároveň vysvětlíte souvislosti mezi jednotlivými indiciemi a informacemi, které jste se dozvěděli v ukázce z knihy.
- 3. Přečtěte si na internetových stránkách rozhovor s Jiřím Bradym, bratrem malé Hany. Společně shrňte vše, co o rodině Bradyových víte.

Rozhovor s J. Bradym najdete na odkazu:
<http://www.zdarskevrchy.cz/reportaze/5913-rikal-jsem-ji-handa-vzpomina-jiri-brady>
- 4. Kufřík Hany Bradyové (viz fotografie výše) byl převezen roku 2000 do tokijského muzea holocaustu. V ten rok začala ředitelka muzea Fumiko Išioka pátrat po životní cestě majitelky kufříku. Zjistěte na internetu nebo v přímo v knize Hanin kufřík co nejvíce informací o aktivitách tokijského muzea.
- 5. Určitě jste narazili na informaci o organizaci japonských dětí *Mladá křídla*, která pomáhala při pátrání po zapomenutém osudu Hany Bradyové. Představte si, že založíte podobnou organizaci na podporu boje proti rasismu a nesnášenlivosti. Jak by se jmenovala? Vytvořte společně seznam aktivit, kterými by vaše organizace přispěla k podpoře boje proti rasismu a nesnášenlivosti. Než začnete, přečtěte si vzkaz dosud žijícího bratra Hany Bradyové.

A co by chtěl Jiří Brady vzkázat dnešním dětem? „Aby zasáhly všude tam, kde vidí nějakou nespravedlnost. Z malé nespravedlnosti vždycky vznikne velká. Tak se vlastně nacisté dostali k moci. Kdyby se jim zabránilo hned na začátku, tak by k druhé světové válce a celé hrůzné tragédii nedošlo. A nezemřelo by nejen šest milionů Židů, ale ani dalších čtyřicet milionů nevinných lidí.“

(Zdroj: <http://www.zdarskevrchy.cz/reportaze/5913-rikal-jsem-ji-handa-vzpomina-jiri-brady>)

|7| Všichni jednou zaklepem na nebeskou bránu

(Zdroj: <http://www.reli.at/klasse4/weltreligionen/index.php>)

Co mají uvedená slovní spojení společného? K jakému tématu se vztahují?

odebrat se na věčnost

zemřít v Pánu

odebrat se do věčných lovišť

obrátit se v prach

dosáhnout nirvány

zaklepat na nebeskou bránu

1. Pokuste se vysvětlit vznik jednotlivých slovních spojení. Odhadněte, s kterými kulturami nebo náboženstvími některá z nich souvisejí. Mnohé informace naleznete také na internetu.

|7| Všichni jednou zaklepem na nebeskou bránu

- 2. Přečtěte si nyní krátkou ukázkou ze Starého zákona, která vám osvětlí původ jednoho z obrazných pojmenování, s nimiž jste pracovali v úloze č. 1:

Nejzchytralejší ze vši polní zvěře, kterou Hospodin Bůh učinil, byl had. Řekl ženě: „Jakže, Bůh vám zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?“ Žena hadovi odvětila: „Plody ze stromů v zahradě jíst smíme. Jen o plodech ze stromu, který je uprostřed zahrady, Bůh řekl: „Nejezte z něho, ani se ho nedotkněte, abyste nezemřeli.“ Had ženu ujišťoval: „Nikoli, nepropadnete smrti. Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevřou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé.“ Žena viděla, že je strom s plody dobrými k jídlu lákavý pro oči, strom slibující vševědoucnost. Vzala tedy z jeho plodů a jedla, dala také svému muži, který byl s ní, a on též jedl. Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou nazí. Spletli tedy fíkové listy a přepásali se jimi.

Tu uslyšeli hlas Hospodina Boha procházejícího se po zahradě za denního vánku. I ukryli se člověk a žena před Hospodinem Bohem uprostřed stromů v zahradě. Hospodin Bůh zavolal člověka: „Kde jsi?“ On odpověděl: „Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se.“ Bůh mu řekl: „Kdo ti pověděl, že jsi nahý? Nejedl jsi z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?“ Člověk odpověděl: „Žena, kterou jsi mi dal, aby při mně stála, ta mi dala z toho stromu a já jsem jedl.“ Proto řekl Hospodin Bůh ženě: „Cos to učinila?“ Žena odpověděla: „Had mě podvedl a já jsem jedla.“

...

I řekl Hospodin ženě: „Velice rozmnožím tvé trápení i bolesti těhotenství, syny budeš rodit v utrpení, budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout.“ Adamovi řekl: „Uposlechl jsi hlasu své ženy a jedl jsi ze stromu poznání, z něhož jsem ti zakázal jíst. Kvůli tobě nechť je země prokleta, po celý svůj život z ní budeš jíst v trápení. Vydá ti jenom trní a hloží a budeš jíst polní byliny. V potu tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátiš.“

(Zdroj: Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (český ekumenický překlad). Praha: Česká biblická společnost, 2009.)

- 3. Po přečtení ukázky ze Starého zákona odpovězte na následující otázky: Ke kterému z výše uvedených slovních spojení se text vztahuje? Jak rozumíš větě „*dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat*“? Jaký charakter má podle biblického příběhu smrt? Je odměnou, trestem nebo přirozeným následkem života?
- 4. Znáte některá jiná obrazná pojmenování/frazeologismy s tematikou smrti? Napište je na tabuli a rozdělte je podle kritéria eufemismus/dysfemismus (tzn. zjemnělé/zhrubělé vyjádření).

|7| Všichni jednou zaklepem na nebeskou bránu

5. Přečtěte si článek na internetových stránkách a vyplňte následující tabulku. Ke každému náboženství přiřaďte odpovídající dvojici symbolů (viz obrázky výše).

Internetový odkaz:

<http://apostol.webnode.cz/o-smrti/umirani-a-smrt-z-pohledu-ruznych-nabozenstvi/>

Náboženství	Vnímání smrti
ISLÁM	
BUDDHISMUS	
HINDUISMUS	
KŘESŤANSTVÍ	
ŽIDOVSTVÍ	

6. Po vyplnění tabulky diskutujte ve skupinách o tom, v čem se jednotlivá pojetí liší.

7. Další podněty k diskuzi:

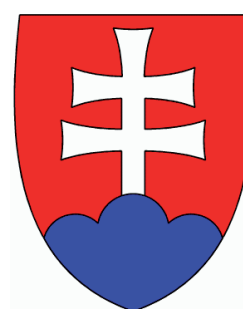
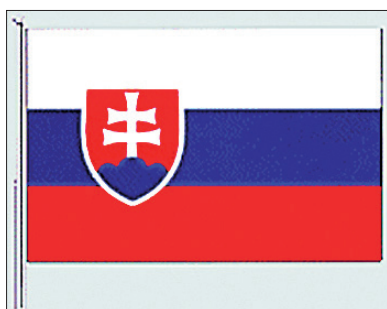
- Které náboženství podle vás dlouhodobě ovlivňuje obyvatele našeho státu?
- Setkali jste se někdy s člověkem, který vyznával islám, buddhismus nebo jiné náboženství, které je u nás méně rozšířené? Byl jeho přístup k životu odlišný od vašeho?
- Jak vnímáte umírání a smrt vy sami? Je váš postoj ovlivněn některým náboženstvím nebo kulturou, v níž žijete?

|8| Jsme na výletě na Slovensku

Slovensko nejsou jen Tatry

Pusté lesy, kde není vzácné potkat medvěda, nádherné horské doliny, hluboké jeskyně, ale také zachovalé zámky či nedobytné hrady spolu s termálními koupališti, to je důvod, proč je pro Čechy Slovensko druhou nejnavštěvovanější zemí. V roce 2010 sem přijelo více než 600 tisíc českých turistů. Slovensko nabízí mnoho krásných míst, která stojí za to vidět.

(Zdroj: http://cestovani.idnes.cz/slovensko-nejsou-jen-tatry-deset-nejlepsich-tipu-na-dovolenou-u-sousedu-149-/igsvet.aspx?c=A110914_224335_igsvet_skr)

(Zdroj: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Slovensko>; http://sk.wikipedia.org/wiki/Vlajka_Slovenska)

✓ 1. Co víte o Slovensku – vytvořte na tabuli myšlenkovou mapu.

📖 2. Přečtěte si následující texty o Slovensku:

Banská Štiavnica – unikát hodný světové pozornosti

Jedno z nejstarších a nejslavnějších slovenských měst bylo kdysi největším centrem těžby drahých kovů ve střední Evropě. Překvapí vás svými starými uličkami, náměstími a honosnými budovami, Starým i Novým zámekem, kostely, prostě skutečnými architektonickými skvosty. Centrem města je náměstí Sv. Trojice, tady se nachází i rodný dům hereček Magdy a Emílie Vášáryových. O kousek dál měl až do své smrti před deseti lety barokní dům druhý nejbohatší muž Slovenska Alexander Rezeš. Po jeho vzoru se pro bohatou bratislavskou smetánku stalo módou vlastnit tady zrekonstruovaný dům. V roce 1993 bylo historické jádro města spolu s technickými památkami v okolí zapsáno do seznamu UNESCO. Nezapomeňte navštívit štolu Glanzenberg, před vámi tady byli třeba císař Josef II. nebo monacký kníže Albert.

(Obrazový materiál najdete na lincích pod texty)

http://slovakia-travelguide.info/index.php?option=com_content&task=view&id=75&Itemid=9

|8| Jsme na výletě na Slovensku

Dobšinská ledová jeskyně

Vchod do ní leží na severním svahu Duče v nadmořské výšce 971 metrů, její délka je 1 232 metrů s vertikálním rozpětím 112 metrů. Ledová výplň se vyskytuje ve formě podlahového ledu, ledopádů, ledových stalagmitů a sloupů, přičemž největší síla ledu je 26,5 metru. Do roku 1946 bylo v jeskyni povoleno bruslení. Objevena byla v roce 1870 a o rok později zpřístupněna veřejnosti. Před 134 lety byla jako první v Evropě elektricky osvětlena. V padesátých letech v ní dokonce trénoval známý československý krasobruslař Karol Divín. V roce 2000 byla zařazena na seznam UNESCO.

Kostel od švédských námořníků v Kežmarku

Evangelický artikulární dřevěný kostel z roku 1717 je jedním z osmi slovenských dřevěných kostelů, jež byly zapsány do Seznamu světového dědictví UNESCO. Je celý ze dřeva tisu a červeného smrku, dřevěné hřebíky byly použity i při spojování trámů. Zvláštností jsou kulatá okna – kostel pomáhali stavět švédští námořníci, kteří dali podobu také střeše připomínající trup lodě. Finančně přispěli protestanti z celé severní Evropy, dokonce králové Švédska a Dánska nařídili provést na ni ve svých zemích sbírky.

<http://www.kezmarok.net/sk/historicke-pamiatky/item/3-dreveny-artikularny-evanjelicky-kostol>

Levoča

Svémi historickými stavebními památkami se řadí k nejvýznamnějším slovenským městům. Na historickém náměstí je víc než 50 gotických, renesančních a raně barokních patricijských domů s arkádovitými vnitřními dvory. Největší pozornost poutá chrám sv. Jakuba, jehož interiér je v podstatě muzeem sakrálního umění středověku. Hlavní oltář z lipového dřeva od Mistra Pavla z Levoče je s 18,62 metru nejvyšším dřevěným pozdně gotickým oltářem na světě.

<http://www.kezmarok.net/sk/historicke-pamiatky/item/3-dreveny-artikularny-evanjelicky-kostol>

<http://www.kamim.sk/foto/mesta/le.php>

Muráňská planina

Z hlediska zachovalosti a koncentrace přírodních hodnot je to jedno z nejcennějších území Slovenska. Nachází se východně od Banské Bystrice směrem na Rožňavu. Zvláštností je zdejší chov polodivokých koní. Pokud byste toužili prožít víkend nebo celý týden úplně stranou civilizace a nacházet ráno před chatou medvědí stopy, mají pro vás Lesy SR z Revúce ubytování přímo v národním parku v šesti chatách. Je mezi nimi i lovecká chata postavená za druhé světové války pro maršála Hermanna Göringa, který byl vášnivým lovcem a na Muráň létal na „poľovačku“ přímo z Berlína.

http://cestovani.idnes.cz/igsvet.aspx?c=A110914_224335_igsvet_sk

|8| Jsme na výletě na Slovensku

Oravský hrad uchvátí

Legendární Oravský hrad patří mezi hlavní symbol Oravy a je považován za jeden z nejkrásnějších slovenských hradů. A také nejnavštěvovanější – branami projde každoročně na 180 tisíc návštěvníků. Jeho jedinečná silueta připomíná dračí hnízdo, jehož horní část se vypíná na strmé skále nad řekou Oravou. Najdete ho hned vedle hlavní silnice z Dolního Kubína směrem na Trstenou v obci s příznačným názvem Oravský Podzámok.

http://sk.wikipedia.org/wiki/Oravsk%C3%BD_hrad

Záhadné kamenné koule v Megoňkách

Severně za Čadcou je malá osada Milošová-Megoňky, v jejíž bezprostřední blízkosti se v přírodní rezervaci Klokočovské skály vylupují z okolního kamenného podloží obrovské kamenné koule. Průměr největší z nich, zvané Mary, je plné tři metry. Jedná se o největší známé naleziště kamenných koulí v Evropě, které je srovnatelné se světově proslavenými nálezy v Mexiku a na Kostarice. Ač existuje celá řada hypotéz, záhadu kysuckých kamenných koulí zatím nikdo dostatečně neobjasnil. I to je jeden z důvodů, abyste se za nimi vypravili.

<http://www.downhillaction.com/clanok/26-megonky>

(Zdroj: http://cestovani.idnes.cz/slovensko-nejsou-jen-tatry-deset-nejlepsich-tipu-na-dovolenou-u-sousedu-149-/kolem-sveta.aspx?c=A110914_224335_igsvet_skr; upraveno)

- Podtrhněte v textu slova, která mají čtenáře nalákat na jednotlivá místa Slovenska uvedená v textu.
- Vytvořte základní tvary superlativů uvedených v textu.
- Jakým českým výrazem byste nahradili slovo „poľovačka“ užívané v pasáži článku o Muráňské planině, proč dal autor textu slovo do uvozovek.

|8| Jsme na výletě na Slovensku

3. Cestujete do lokality Muráňské planiny vlakem z Revúce. Prohlédněte si jízdní řád a odpovězte na otázky za textem:

Revúca

Jízdní řád 2011 platí od 13. 12. 2010 do 11. 12. 2011.

Data jízdního řádu jsou platná k počátku jeho platnosti a nejsou průběžně aktualizována!

Přij.	Odj.	Vlak	Ze stanice ⇒ Do stanice		Poznámky
6:59	7:01	<u>6802</u>	<u>Rožňava</u> (5.45)	<u>Muráň</u> (7.17)	Rožňava-Plešivec ide v ☒; Plešivec-Muráň ide v ☒, nejde 1. VII. – 31. VIII.
7:36		<u>6803</u>	<u>Muráň</u> (7.21)		ide v ☒, nejde 1. VII. – 31. VIII.
8:13	8:15	<u>6822</u>	<u>Plešivec</u> (7.16)	<u>Muráň</u> (8.30)	ide v ☉, v období od 1. VII. – 31. VIII. ide v ☒ a ☉
9:57	9:59	<u>6805</u>	<u>Muráň</u> (9.43)	<u>Plešivec</u> (10.55)	Muráň-Revúca ide v ☉, v období od 1. VII. – 31. VIII. ide v ☒ a ☉; Revúca-Plešivec ide v ☒ a ☉
12:06	12:08	<u>6804</u>	<u>Plešivec</u> (11.10)	<u>Muráň</u> (12.24)	Revúca-Muráň ide v ☉ a ☒, v období 1. VII. – 31. VIII. ide denne
	13:50	<u>6824</u>		<u>Muráň</u> (14.05)	ide v ☒, nejde 1. VII. – 31. VIII.
15:02	15:04	<u>6808</u>	<u>Plešivec</u> (14.05)	<u>Muráň</u> (15.19)	ide v ☉ a 22., 23. XII., 20., 21. IV., nejde 24. XII., 22. IV., 2. IX.
15:37	15:39	<u>6807</u>	<u>Muráň</u> (15.23)	<u>Plešivec</u> (16.33)	
19:07	19:09	<u>6806</u>	<u>Plešivec</u> (18.11)	<u>Muráň</u> (19.24)	ide v ☉, ☐ a 22. XII., 31. I., 20., 21., 25. IV., 1. XI.
19:45	19:47	<u>6809</u>	<u>Muráň</u> (19.32)	<u>Plešivec</u> (20.42)	ide v ☉, ☐ a 22. XII., 31. I., 20., 21., 25. IV., 1. XI.
Poznámky					
10 nejede 24., 31. XII.					
11 nejede 25. XII., 1. I.					
12 nejede 24., 25., 31. XII.					

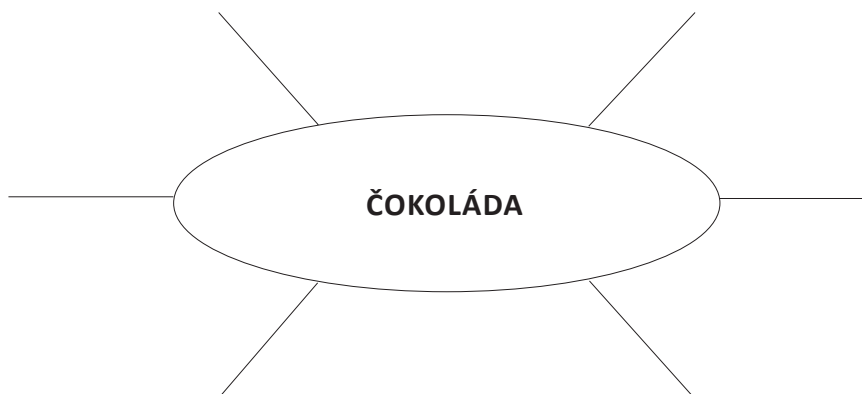
© 2001–2011 ŽelPage – Webmaster

(Zdroj: <http://www.zelpage.cz/odjezdy-2011/revuca.html?stan=revuca&rok=11&lang=de>)

- Který vlak vyjíždí přímo ze stanice Revúca?
- Který vlak má konečnou zastávku ve stanici Revúca?
- Které spoje můžete použít na nedělní výlet z Revúce na Muráň tak, abyste se tentýž den mohli vrátit vlakem zpět do Revúce?

|9| Čokoláda

Vytvořte myšlenkovou mapu na téma ČOKOLÁDA

1. Určete, v jakém jazyce jsou napsány vybrané texty. Odpovědi zaznamenejte do tabulky:

- Schokolade ist ein kakaohaltiges Lebens- und Genussmittel. Es wird als Grundstoff in reiner Form genossen und als Halbfertigprodukt weiter verarbeitet. Das Wort leitet sich vom Namen des ersten kakaohaltigen Getränkes ab, dem Xocóatl oder Xocolatl (Nahuatl: Xócoc ‚bitter‘, atl ‚Wasser‘; also, ‚bitteres Wasser‘ oder ‚Kakaowasser‘) der Azteken. Dabei handelte es sich um eine Mischung aus Wasser, Kakao, Vanille und Cayennepfeffer.*
- A csokoládé egy kakaóbabból készített édesség. Elterjedten vékony lapokban, bonbonként vagy italként lehet fogyasztani. A csokoládé nahuatl indián nevéhez, a xocolatlhoz (ejtsd: sokolatl) hasonló hangzású névként került a világ legtöbb nyelvére, a magyarba is.*
- Chocolate (pronounced/'tʃɒklɪt/ (help·info) or /-'əlɪt/) comprises a number of raw and processed foods produced from the seed of the tropical Theobroma cacao tree. Cacao has been cultivated for at least three millennia in Mexico, Central and South America, with its earliest documented use around 1100 BC. The majority of the Mesoamerican peoples made chocolate beverages, including the Aztecs, who made it into a beverage known as xocolātl, a Nahuatl word meaning "bitter water". The seeds of the cacao tree have an intense bitter taste, and must be fermented to develop the flavor.*
- Il cioccolato (o la cioccolata) è un alimento derivato dai semi della pianta del cacao (Theobroma cacao L.) diffuso e ampiamente consumato nel mondo intero. È preparato a partire dal burro di cacao (la parte grassa dei semi di cacao) con aggiunta di polvere di semi di cacao, zucchero e altri ingredienti facoltativi, quali il latte, le mandorle, le nocciole o altri aromi.*
- Çikolata, dünyanın en sevilen yiyeceklerinden biridir ve tropik kakao ağacının çekirdek deneni tohumlarından yapılır. Çikolataya istendiğinde fıstık, fındık ve süt de katılır. Çikolata besin değeri yüksek, bedeni geliştiren ve enerji veren bir yiyecektir.*
- Le chocolat [ʃɔkɔla] est un aliment sucré produit à partir de la fève de cacao. Celle-ci est fermentée, torréfiée, broyée jusqu'à former une pâte de cacao liquide dont on extrait la matière grasse appelée beurre de cacao. Le chocolat est constitué du mélange, dans des proportions variables, de pâte de cacao, de beurre de cacao et de sucre ; on y ajoute éventuellement des épices, comme la vanille.*

|9| Čokoláda

g) Czekolada (z nahuatl xocolatl – gorzka woda) – wyrób cukierniczy sporządzany z miazgi kakao-
wej, tłuszczu kakaowego (masło kakaowe) lub tłuszczu cukierniczego, środka słodzącego i innych
dodatków. Wytwarzana najczęściej w postaci tabliczek czekolady. W niektórych krajach, głównie
w Meksyku, powszechniejsza jest czekolada w postaci napoju na wodzie, mleku lub innym płynie.
Rzadziej spotyka się czekoladę sproszkowaną lub w granulach.

h) O chocolate é um alimento, encontrado na forma pastosa, sólida e de bebida doce ou amarga, feito
a partir da amêndoa torrada do cacau[1]; antes dos espanhóis chegarem às Américas, os astecas
já conheciam o cacau. Com ele, faziam um líquido escuro que chamavam de xocoatl (do náuatle
xococ “amargo” + atl “água”). Em 1502, a ilha de Guanaja, habitada pelos astecas, povo místico
e religioso, recebeu a esquadra de Colombo. O navegador foi um dos primeiros europeus a provar
o sabor do chocolate.

(Zdroj: www. wikipedia. org)

1) angličtina	2) portugalština	3) turečtina	4) polština
2) maďarština	6) němčina	7) francouzština	8) italština

a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)

2. Přiřaďte jazyky z předchozího úkolu k příslušné jazykové rodině:

GERMÁNSKÉ:

SLOVANSKÉ:

ROMÁNSKÉ:

UGROFINSKÉ:

ALTAJSKÉ:

3. Které evropské země prosluly výrobou čokolády? (Uveďte alespoň dvě.)

4. Pokuste se najít další slova, která se podobně píší nebo vyslovují v různých jazycích. Při plnění úkolu využijte znalosti, které máte z hodin cizího jazyka. Uveďte tvary slova v češtině a ve dvou cizích jazycích.

|9| Čokoláda

5. Zjistěte, zda je možno navštívit nějaké muzeum čokolády na území České republiky, a naplánujte do něj výlet pro svou třídu.

- Zjistěte, jaká je otevírací doba muzea a cena vstupného.
- Naplánujte do muzea cestu autobusem nebo vlakem. Použijte jízdní řád a zjistěte, jak dlouho cesta trvá. V jízdním řádu najděte časy odjezdů, příjezdů a přestupy.

Text 1

Kolik pokusení skrývá _____?

Jaroslav Žíně

Nevím jak vám, ale mně vyrazila dech nedávno uveřejněná zpráva o tom, že by mohla být čokoláda používána jako prevence proti zubnímu kazu. Americké studie totiž ukazují, že kakao obsahuje látky, vyrovnávající cukrem vyvolanou kyselost v ústech. Tímto způsobem zmírňují proces demineralizace, která je zodpovědná za tvorbu zubních kazů. To by znamenalo, že si příště můžete dát místo orbitu bez cukru čokoládu bez cukru?! _____ pravý je vysoký tropický strom, jehož původní vlastí je povodí Orinoka v Jižní Americe, ale dnes už se pěstuje v tropech celého světa. Jeho latinský název theobroma znamená „pokrm bohů“. _____ byl důležitou plodinou již v rozvinuté indiánské říši na mexickém poloostrově. Aztékové z jeho bobů připravovali tekutou čokoládu, kterou pili horkou, okořeněnou pouze vanilkou. To nemusí být vůbec špatný recept, co říkáte? Není divu, že pojmenování čokoláda má tedy původ v aztéckém názvu xocolatl. V průběhu minulých století používaly některé staré americké kultury kakaové boby jako magický symbol při náboženských obřadech. Lék s čokoládovým aromatem sloužil v mnoha případech jako domácí medicína. Je sice pravda, že když se poprvé kakaové boby objevily v Evropě, vyvolalo to na anglickém královském dvoře skandál. Tenkrát si je totiž spletli s ovčím trusem a nechali je vysypat do moře. Vůbec netušili, o co tím přišli, jakou má kakao chuť a co všechno může znamenat pro náš organismus. _____ je v rostlinné říši raritou, protože jeho květy vyrůstají přímo z kmene a starších větví. V době sklizně se semena vyloupají z plodových lusků a v původní vlasti se používají nejen jako koření, ale slouží také jako velmi hodnotná kalorická potrava.

(Zdroj: http://recepty.centrum.cz/varime/2004/11/8/clanky/kolik-pokuseni-skrывa-____/. Zkráceno. Upraveno.)

6. Na základě obsahu textu doplňte správné slovo do mezer. (Jedná se vždy o tvary jednoho slova.)

7. Navrhněte jiný nadpis, který by se k textu hodil.

8. Označte v textu barevně klíčová slova (či slovní spojení).

|9| Čokoláda

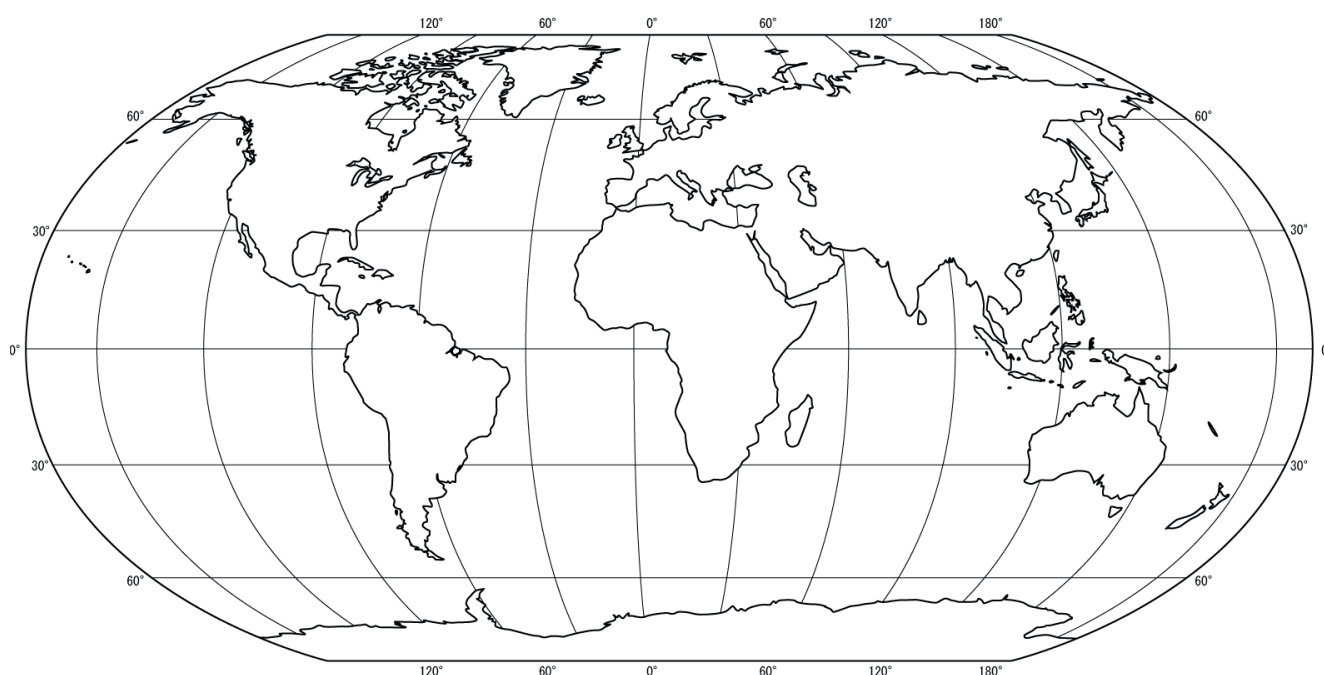
9. Rozdělte text do odstavců.

10. Vysvětlete význam slov, která jsou v textu podtržena.

11. Zakreslete do mapy světa alespoň 4 oblasti, v nichž se pěstuje kakaovník. Pomůže vám atlas světa, popřípadě internet.

(Zdroj: http://mapasveta.info/svet/images/svet_slepa_mapa2_hranice.gif)

12. Jaká souvislost je mezi kakaovníkem a čokoládou?

13. Objasněte původ slov *čokoláda* a *kakao*. Svá tvrzení ověřte v etymologickém slovníku.

|9| Čokoláda

14. Napište krátký text na téma: Jaký by byl svět bez čokolády?

Text 2

Historie čokolády

Od 7. do 16. století používaly staré civilizace **kakaové boby** především jako **platidlo**, což dokazuje, jak byly ve své době ceněné. Byly považovány za dar od bohů a nápoj připravovaný z kakaového prášku a vody pili pouze vyvolení během rituálních obřadů. Dokonce byl podáván nejkrásnějším otrokům, vybraným jako lidské oběti pro aztécké obětní rituály, aby zmírňoval jejich smutek z blížící se smrti. Tento nápoj měl ale k horké čokoládě, jak ji známe dnes, ještě hodně daleko – byl velmi hořký, pěnivý a většinou se dochucoval exotickým kořením, například vanilkou, pepřem nebo chilli. Možná to nezní příliš lákavě, ale poslední aztécký vládce Montezuma byl schopen denně vypít až čtyřicet šálků tohoto povzbuzujícího nápoje, kterému byly přisuzovány i léčivé účinky.

Avšak moderní **historie čokolády** se začala psát až v roce 1517, kdy Montezuma seznámil s oblíbeným nápojem **domorodců** španělského objevitele Hernána Cortése. Zpočátku mu nápoj nechutnal, svou hořko-kyselou chuť byl příliš nezvyklý pro mlsného Evropana, ale slazení medem chuť vylepšilo a **horká čokoláda** byla na světě. Cortés si novinku velmi oblíbil a po deseti letech se vrátil z cest do Evropy s nákladem kaka a vybavením potřebným k přípravě hnědého „zlata“.

Po jeho návratu se Španělsko stalo kolébkou evropské čokoládové historie. Vznikaly zde první **chocolaterias**, tj. **čokoládovny**, kde se po celý den připravovala čerstvá horká čokoláda. Během první poloviny 17. století se Evropané s čokoládou teprve seznamovali, ale byla to láska na první ochutnání. Postupně se z pití horké čokolády stala velmi módní záležitost. V bohatých kruzích bylo zvykem uctít horkou čokoládou vzácné hosty a znuděné paničky po obědě pořádaly kakaové dýchánky. Čokoláda se nalévala ze stříbrných konviček, podávala v luxusním porcelánu a pro Španěly se stala tím, čím byl pro Angličany čaj. Pít tento horký nápoj bylo zkrátka „in“. Pravý boom ale způsobilo slazení cukrem. V servisu na čokoládu se posléze objevila i cukřenka...

Zajímavosti:

- Ještě v roce 1576 se jedno mexické peso měnilo za 1 200 kakaových bobů a naopak. V aztéckém měnovém systému měl krocan hodnotu 100 kakaových bobů a čerstvé avokádo stálo 3 boby.
- Oficiálně vynalezli recept na čokoládu **Mayové** a **Aztékové**. Mayové přimíchávali do čokolády vanilku, kdežto Aztékové používali jiné přísady jako např. pepř, med či hořké mandle.

(Zdroje: <http://www.cokolada.cz/historie-cokolady/>; <http://www.mineralfit.cz/clanek/historie-cokolady/>;
<http://svet-cokolady.webnode.cz/historie-cokolady/>)

|9| Čokoláda

15. Vyberte si jednu událost související s historií čokolády (například: čokoládové rituály, Evropané poznávají kouzlo čokolády) a zpracujte ji formou komiksu, který bude složen z 5–10 obrázků. Při volbě tématu se inspirujte textem o historii čokolády.

16. Převeďte událost z komiksu do dramatické podoby a předveďte ji spolužákům. Vytvořte scénář.

Název scénky/hry:

Postavy a obsazení:

|10| Káva, nebo čaj?

(Zdroj: <http://zdravi.dama.cz/clanek.php?id=9994>; http://www.lidovky.cz/piti-kavy-s-mirou-telo-neodvodni-pri-vykyvech-teplot-povzbudi-p7n-/dobra-chut.asp?c=A100822_103021_dobra-chut_mev)

Rozdělte se do skupin o velikosti 3–5 žáků. Každá skupina předvede pantomimicky jednu legendu o vzniku kávy/čaje.

Legendy o vzniku čaje

1. *Legenda vypráví, že před 3 000 let se čínský otec medicíny Shen Nong usadil pod čajovníkem a usnul v lůně blahodárné přírody. Když tento „božský žnec“ procitl, uvařil vodu, aby se v ní mohl umýt a osvěžit. Do hrnce mu však spadlo několik lístků ze stromu a mírně vodu zabarvily. Když nápoj ochutnal, našel v něm zalíbení. Zároveň zpozoroval, že má příznivé účinky na organismus. Tak se zrodil čaj.*
2. *Stvoření čajové rostlinky je podle jedné indické legendy připisováno zakladateli zen buddhismu svatému Darumovi, synovi krále Košuvy. Roku 519 se vypravil do Číny, kde chtěl jít lidem příkladem a přivést je ke štěstí ducha. Toho chtěl dosáhnout půstem a modlitbami. Po dlouhodobém bdění ho však spánek přemohl. Když procitl, litoval svého činu natolik, že obvinil svá víčka z přečinu, odřízl je, aby se nic podobného nemohlo opakovat, a zahodil je na zem. V místech, na něž víčka dopadla, vyrostl keř. Darum ochutnal list ze stromku a přestalo se mu chtít spát. Tak vznikl čaj podle indické legendy.*

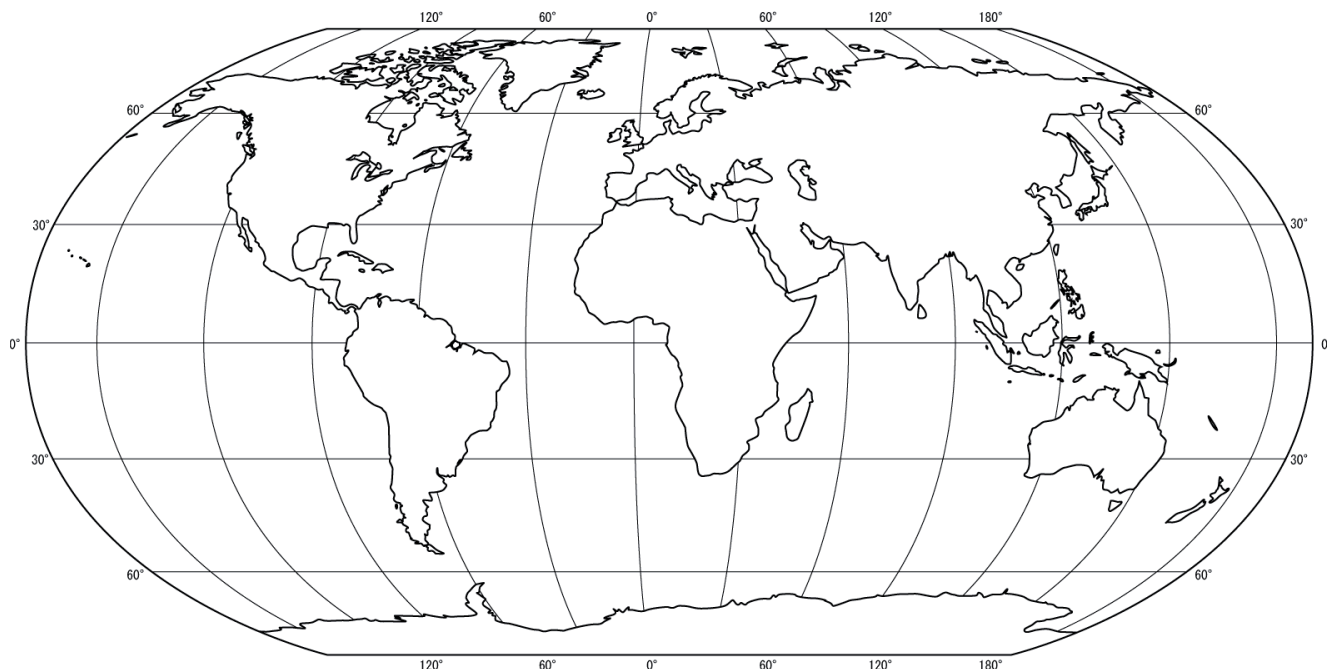
Legendy o vzniku kávy

1. *Jedna z pověstí z 9. století vypráví o mladém arabském pastýři Kaldim, který si všiml zvláštního chování svých koz po požití listů a bobulí kávovníku. Když kozy okousaly červené bobule neznámého stromku, začaly vždy divoce poskakovat. Pastýř považoval keř za nástroj ďábla, a přinesl jej proto do kláštera, kde byl mnichy spálen. V průběhu pálení však vznikala příjemná silná vůně, která mnichy zaujala. Zázračné aroma je přivedlo k myšlence uvařit ze spálených černých zrníček odvar. Po požití malého doušku hustého nápoje zjistili, že nepociťují únavu ani ospalost, které byly při večerních modlitbách obvyklé. Nápoj používali k povzbuzení mysli a nadále ho považovali za boží dar.*
2. *Legenda ze 13. století vypráví o jemenském šejku Omarovi, který byl pro neshody s panovníkem vyhnán z Mekky. Při svém putování náhodně objevil keřiky kávovníku, z jejichž bobulí uvařil lektvar. Byl překvapen povzbuzujícími účinky nápoje a podával ho nemocným lidem, na něž působil téměř zázračně. Káva se stala mezi obyvateli oblíbenou a její věhlas se dostal až k panovníkovi. Ten se rozhodl, že šejkovi odpustí, a vyzval ho k návratu do země. Šejkovi dal panovník později vystavět i chrám.*

|10| Káva, nebo čaj?

1. S pomocí etymologického slovníku nebo internetu zjistěte, jaký původ mají slova *čaj* a *káva*.

(Zdroj: http://mapasveta.info/svet/mapa_sveta_slepa_mapa.html)

2. Zakreslete do mapy světa oblasti, v nichž se pěstuje čajovník a kávovník. Pomůže vám atlas světa, popřípadě internet. Mapu opatřete popiskami.

Kavárny

Zatímco arabské kavárny byly přepychově zdobeny a vybaveny, měly první evropské kavárny spíše charakter pouličních prodejen. Ve známost vstoupily zejména vídeňské kavárny, jejichž vznik je spojen s pověstí o Turcích, kteří při obléhání Vídně v 17. století zanechali poblíž města několik pytlů s kávovými zrnky. Vojsko je nejprve považovalo za velbloudí trus, ale později byl jejich obsah použit v první rakouské kavárně, která ve Vídni vznikla. Počet kaváren narůstal a kolem roku 1900 jich bylo v hlavním městě monarchie asi 600. V uvedené době do kaváren chodili výhradně muži. Vídeňské kavárny byly v rozkvětu na přelomu 19. a 20. století a představovaly místo, kde se setkávala tzv. lepší společnost, obchodníci a umělci. Pobyt v kavárně trval zpravidla několik hodin a byl spojen s popíjením kávy a četbou novin. Spisovatelé využívali kavárenské prostředí zároveň jako místo, kde mohli tvořit. Obdobně fungovaly i kavárny v Praze či Budapešti. Ve Vídni si mohou milovníci kávy dopřát nejrůznější druhy uvedené pochutiny, např. Brauner, Einspänner, Fiaker, Kapuziner, Melange, Mokka atd.

|10| Káva, nebo čaj?

- 3. Vysvětlete, jak je možné, že na přelomu 19. a 20. století navštěvovali kavárny především muži?
- 4. Vysvětlete, kdo byly feministky, a zjistěte, o co usilovaly? Existují feministky i v dnešní době?
- 5. S pomocí slovníku (popř. internetu) zjistěte, jakou kávu vám ve Vídni přinesou, pokud si objednáte: *Brauner, Einspänner, Fiaker, Kapuziner, Melange a Mokka*.
6. Jakou frázi byste použili ve Vídni k objednání kávy?
- 7. Kdy se čaj a káva dostaly do Čech? Vyhledejte na internetu. Jaká klíčová slova zadáte do vyhledávače? Napište je:
- 8. Pokuste se charakterizovat člověka, který pije výhradně čaj, a člověka, který pije výhradně kávu. (Jak vypadá, jaké má vlastnosti...):
- „ČAJOMIL“
- „KÁVOMIL“

Čajové květy

„Kvetoucí čaje vyrobené z ručně svazovaných lístků zeleného či bílého čaje s uvnitř umístěným květem bylinky, který se po zalití rozvine, zažívají v České republice boom. Do povědomí Čechů se začaly dostávat přibližně před dvěma lety. Před vánočními svátky patřily k nejžádanějším... Jejich základem jsou bílé nebo zelené čaje. Květ, který je uvnitř, má pouze dekorativní účel.“

(Zdroj: <http://life.ihned.cz/c1-40070570-kvetouci-cape-se-tesi-stale-vetsi-oblibe>)

|10| Káva, nebo čaj?

9. Nahraďte slovo *boom* vhodným synonymem domácího nebo cizího původu.

10. Vysvětlete princip *kvetoucího čaje* (proč se rozvine).

11. Pití čaje je považováno v řadě zemí za rituál. Zjistěte, jakým způsobem probíhá pití čaje v Japonsku.

12. Předved'te, jak se spolu hádají čaj a káva o tom, kdo z nich je důležitější?

(Nejprve sepište argumenty, které by v uvedeném sporu mohla použít káva/čaj.)

ČAJ × KÁVA

13. Zahrajte krátkou scénku na jedno z uvedených témat:

1. Není to můj šálek čaje.
2. To je silná káva.
3. Začalo to při šálku kávy/čaje...